List 40. **NOVICE** Tečaj XXXI.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 1. oktobra 1873.

Obseg: Vabilo k očitni dražbi Muriškik in Belanskih goved. — Mednarodni kmet. zbor. — Gosp. skušnja. — Predivstvo na Kranjskem. (Dalje.) — Postava, veljavna za Kranjsko, s katero se razglašajo določbe o posredovalstvih za poskušanje porovnav med strankami v prepiru. — Pogoji, pod katerimi se gluhonemi (mutasti) jemljejo v Goriški zavod. — Slovanski spominki. — Volitvene zadeve. — Mnogovrstne novice. — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Vabilo k očitni dražbi Muriških in Belanskih goved. *)

Da si naši živinorejci morejo zarediti čisto pleme žlahnih Muriških goved (Mürzthaler-Raçe) in Belanskih goved (Möllthaler-Raçe), je podpisana družba z denarjem državne podpore nakupila na Štajarskem in Koroškem nekoliko tacih juncev, krav in telic, ki jih bode Kranjskim živinorejcem po poti očitne dražbe (licitacije) prodala.

Ta dražba bode **v Ljubljani prihodnji torek** in **prihodnjo sredo**, 7. in 8. dne oktobra, dopoldne ob 9. uri, za Muriška (siva) goveda v Medjatovi gostilnici na Dunajski cesti, za Belanska (rdeča) goveda pa na spodnjih Poljanah v Židanovi gostilnici, kjer blizo je svinjski trg.

Vsako živinče se bode posebej in za polovico cene, po kateri jo je družba z všteto vožnino kupila, na prodaj postavilo. Kdor bode za-njo največ dal, jo dobí proti temu, da kupníno koj plača in da živina vsaj dve leti v deželi za pleme ostane.

Živinorejci se vabijo na obilno udeležbo te dražbe.

Glavni odbor c. k. družbe kmetijske
v Ljubljani 30. septembra 1873.

Mednarodni kmetijski zbor na Dunaji.

O priliki svetovne Dunajske razstave je sklenilo c. kr. ministerstvo kmetijstva sklicati tudi mednarodni (internacijonalni) kmetijski zbor. Vlade vseh dežel (razun Angleške) so pritrdile temu predlogu in so imenovale svoje zastopnike v tem zboru. Od ministra kmetijstva pozvani so se zbrali 19. septembra na Dunaji; čez 300 je bilo kmetovalcev, gozdarjev, strokovnjakov v teh vedah, zastopnikov kmetijskih družeb itd. Res, da je zbor bil mednarodni, kajti bili so pričujoči iz Belgije, Brazilije, Hilia, Kine, Danije, Nemčije, Egipta, Francoskega, Grškega, Anglije, Japana, Italije, Monaka, Nizozemlje, Portugala, Romanje, Rusije, Švedije, Norvegije, Švajce, Španije, Tunisa, Turčije, severne Amerike in Avstrije.

Predložilo se je zboru 5 vprašanj, ki so se obravnavala in rešila v 5 jako dolzih sejah, namreč: „kakošnih mednarodnih pogodeb in naredeb je treba 1) o varstvu ptičev, za poljedelstvo koristnih (poročal je J. pl. Tschudi, poslanec Švajce v Beču), — 2) o kmetijski in gozdnarski statistiki (poročal dvorni svetnik dr. Lorenz), — 3) o kmetijskih in 4) o gozdarskih znanstvenih poskušnjah, (poročala prof. Zöller in prof. baron Sekendorf), — 5) o varstvu gozdov (poročal Praški logar dr. Bernhardt — najboljši govornik zbora).

Razun teh obravnav je zbor skupno pregledaval kmetijske oddelke razstave, razstavo kónj in cvetlic. — 23. septembra na večer ob ½9. uri je bil zbor posebno milostljivo sprejet od presvitlega cesarja v gradu v Schönbrun-u. Zadnji dan 25. septembra so zborniki skupne izlete naredili in sicer en del na grajščino nadvojvode Albrechta v Ogerski Altenburg, drugi na grajščini kneza Lichtensteina Rabensburg in Eisgrub, tretji v Selovico na Moravsko in četrti v Dunajski gozd (Wiener Wald). Mnogo zbornikov bilo je iz Českega, na pr. knez Janez Adolf Schwarzenberg, knez Karol Schwarzenberg, knez Jurij Lobkovic (znani véliki maršal Češki pod ministerstvom Hohenwartovim), čislani strokovnjak Komers in drugi. Iz Kranjskega sta se tega zborovanja udeleževala le gosp. Peter Kozler in podpisani poročevalec.

Obširna poročila tega zbora se bodo natisnila, ki bodo gotovo zanimivala vsakega kmetovalca in gozdarja. Obravnave so bile v nemškem in francoskem jeziku (Rusi so govorili francosko, Lahi pa nemško).

Dr. E. H. Costa.

Predivstvo na Kranjskem.

Spisal Piskár.

(Dalje.)

C. Nemško.

Poglejmo zdaj na Nemško, kaj imajo tam. Tukaj še niso tako daleč, kakor v Belgiji in na Irskem.

Dr. Pabst nam popisuje iz Virtemberga med drugimi sledeči primer:

Prostor 1 Virtemberškega orala (morgen), obdelovanje dobro, pridelek izvrsten.

Stroški:

a) Vprežno delo.

Prvo preoranje strnišča	1	gold.	—	kr.
Dva do trikrat prevleči	—	„	45	„
Globoko oranje pred zimo	3	„	—	„
Pet do šestkrat prevleči spomladi . .	1	„	30	„
Povaljati	—	„	45	„
Povleči in povaljati po setvi	—	„	24	„
Skupaj .	6	gold.	44	kr.

*) Družbini odbor prosi duhovne gospode in gospode župane, naj v svojem okraji oznanijo ta oklic.

b) Gnojenje.

Od gnojenja prejšnje leto bi se računalo letos za lan 100 centov gnojá živinskega	15 gold. — kr.
Oljnatih preš 400	16 „ — „
10 simrov pepela	1 „ 20 „
Raztrositi pepél in preše	— „ 12 „
Skupaj .	32 gold. 32 kr.

c) Setev.

2 simra Rigajskega semena po 5 gld.	10 gold. — kr.
2 simra domačega prvo leto iz Rigajskega pridelanega semena po $2^1/_2$ gld.	5 „ — „
Sejanje	— „ 6 „
Skupaj .	15 gold. 6 kr.

d) Ročno delo do žetve (ruvanja).

Dvakratna pletev	12 gold. — kr.
Ruvanje	3 „ 20 „
Vezanje in stavljenje (2 moška pol dne)	— „ 68 „
4 otroci pol dne	— „ 24 „
Skupaj .	16 gold. 12 kr.

e) Izdelovanje.

Glavice osmukati od 24 centov stebel	3 gold. 36 kr.
Vezanje v snope	1 „ 24 „
Vlaganje v godilnico	— „ 36 „
Izlaganje in godilnice	1 „ — „
Belenje: razgrniti 5 žensk 1 dan . .	1 „ 40 „
trikrat obrniti	2 „ — „
povezati in spraviti . . .	— „ 40 „
(Ta dela stanejo na cent suhih stebel 27 krajc.)	
Trenje	8 „ 24 „
Otrepanje	30 „ 48 „
Vezanje v zvezke	4 „ 12 „
Ti stroški skupaj .	122 gold. 54 kr.

Prihodki:

Iz 24 centov suhih stebel je bilo 336 funtov otrepanega prediva	156 gold. 48 kr.
10 simrov semena po $2^1/_2$ gold. . .	25 „ — „
Tedaj prihodki skupaj .	181 gold. 48 kr.

Tako ostane za dobiček itd. 58 gold. 94 kr.

Ta primer bi dal na Avstrijski oral blizo 117 gld. dobička.

Tak pridelek se računa na Virtemberškem med prav dobre.

Tudi po drugih krajih, kakor v Pruski Šleziji, računajo dober pridelek na 120 gold. za Avstrijski oral.

D. Česko in Moravsko.

Poglejmo še en primer, ki veljá za bolj dobre na Moravskem.

Prostor 1 Avstrijskega orala.

Stroški:

Oranje, vlaka, setev povaljati itd. skupaj	15 gold. — kr.
Semena 4 vagane po 10 gold. . . .	40 „ — „
Delalci za sejanje, pletev, ruvanje in spravilo	25 „ 80 „
Gojenje in izdelovanje	37 „ 80 „
Skupaj .	118 gold. 60 kr.

Prihodki:

Prirastlo je 30 centov v vodi godnih in suhih stebel.

Iz 30 centov stebel je bilo 630 funtov otrepanega prediva po 30 kr.	189 gold. — kr.
semena 6 vaganov po 6 gold. 60 kr.	39 „ 60 „
Skupaj .	228 gold. 60 kr.

Tukaj pride 110 gold. — kr. dobička na en oral. Sploh računajo na Českem in Moravskem v dobrih primerah po 110 gold. na oral dobička.

Tukaj moram opomniti, da je samo pri Irskem primeru davek in najemščina računjena, pri drugih primerih pa ni nikjer.

Če naredimo iz obeh zgoraj navedenih Irskih primerov srednjega in prav dobrega, sopet nekak srednji primer (blizo 160 gold. Avstr. vr. na oral), in če potem vse imenovane primere sostavimo, dobimo ta-le pregled dobička v posamesnih deželah na Avstrijskem oralu:

V Belgiji	218 gold.
Na Irskem	160 „
Na Nemškem	117 „
Na Českem in Moravskem .	110 „

Samo ob sebi se razume, da so to le srednje cene, po katerih moremo po večem razvideti napredek te in une dežele. Pridelek in dobiček na sebi more po okoliščinah letos veči, in drugo leto manjši biti. Razmerno vendar smemo po teh vodilih in primerih računati.

Zdaj, ko smo po večem pregledali, kolikošen dobiček daje predivstvo po drugih deželah, poskusimo še za našo deželo ustaviti površnji primer, iz kojega bomo razvideli, kolik dobiček bi dalo predivstvo pri nas. Za podlago vzemimo letošnje skušnje; obdelovanje vzemimo bolj dobro, stroške pa računajmo v srednji primeri, kakor je dandanes dnina. Na priliko:

Prostor 1 Avstrijskega orala.

Stroški:

Oranje globoko jeseni, 1 par dobrih volov in 1 delavec $1^1/_2$ dne; voli po 3 gold., delavec po 80 kr. .	5 gold. 70 kr.
Oranje spomladi, 1 par volov in 1 delavec 1 dan	3 „ 80 „
Vlak, setev in valjanje, 2 vola in 2 delavca 1 dan	4 „ 60 „
Gnoja vzemimo 20 voz po 20 centov za prejšnje leto, voz po 2 gold. je 40 gold. in računajmo polovico gnojne moči letos na lan . . .	20 „ — „
Semena 4 vagane Ruskega po 12 gld.	48 „ — „
Pletev, 8 plevic po 60 krajc. . . .	4 „ 80 „
Ruvanje, vezanje itd. 24 ženskih dni po 60 krajc.	14 „ 40 „
Seme, to je, glavice omlatiti 4 delavci 1 dan po 80 krajc.	3 „ 20 „
Gojenje in izdelovanje prediva moramo računati zdaj, ko še nimamo predivoizdelovalnic, od funta otrepanega prediva po 10 kr. od 680 funtov	68 „ — „
Vsi stroški znesó .	172 gold. 50 kr.

Dohodki:

Na oralu priraste 34 centov v vodi godnega in suhega lanú. Iz tega se dobí 680 funtov otrepanega prediva; računajmo ga, dokler nimamo predilnice domá, po 28 krajc., to znese	190 gold. 40 kr.
semena 8 vaganov po 6 gold. itd. .	48 „ — „
Znesó vsi dohodki .	238 gold. 40 kr.

Če odračunamo stroške od dohodkov, nam ostane 65 gold. 90 kr. dobička na oral.

Če bi imeli domačo izdelovalnico, stali bi stroški izdelovanja k večemu po 6 krajc. na funt prediva, toraj bili bi stroški izdelovanja za celih 27 gold. manjši. Če bi te prišteli k dobičku, imeli bi 93 gld. 10 kr. dobička na oralu.

Iz tega razvidimo, da bi se mi mogli kmalu s Čehi meriti, posebno, ako prevdarimo, da so tukaj sploh stroški dosti viši računani, kot jih Čehi računajo. Naš pridelek je na oralu za 10 gold. više ko na Českem, da-si smo mi predivo po 2 krajc. funt (kar vožnina stane) niže računali. Če bi mi stroške tako računali, kot jih Čehi računajo, in pridelek sopet tako kot oni, imeli bi 256 gold. 80 kr. dohodkov, 118 gold. 60 kr. pa stroškov, — po takem 138 gold. 20 kr. dobička na 1 oral.

Iz tega razgleda toraj vidimo, da smo mi v stanu, v ugodnih razmerah celó Čehe prekositi. Naše stališče je v tem oziru prav dobro. Nujmo toraj čvrsto in pogumno napredovati! (Dal. prih.)

Gospodarska skušnja.

* *Kako dolgo naj se imajo kokoši?* Marsiktera gospodinja ne pomisli, da se tudi kokoši postarajo. Nekatere jih pustijo, dokler se še kaj gibati morejo, posebno take, katere so gospodinjam priljubljene. In zdaj se čudijo, da kokoš 4—5 let stara, čedalje manj jajc nanese, ali še naposled celó nesti preneha. Ženske si časih za ono nepovoljno prenehanje iščejo prav čudnih vzrokov. Ene pravijo, da so se kokoši preobjedle; druge pa pravijo, da preveč stradajo in da zato več ne nesejo. Na pravi vzrok pa malokatera zadene — na preveliko starost kokošjo.

Po natančnih preiskavah nam je znano, da ima kokoš sploh v svojem jajčnjaku po 600 jajčic, katere zaporedoma zgodnja in ponese. Od teh 600 jajčic iznese kokoš v svojem življenji: v 1. letu kakih 20, v 2. letu 120, v 3. letu 135, in v 4. letu 184. Od 4. leta naprej iznese vsako leto manj, iz prva kakih 20, potem le še 10, in naposled nič več. Tega pa ni preobila ali prepičla hrana kriva, marveč jajčica v jajčnjaku so pošle, da kokoši od 4. leta naprej jajca nesti prenehajo.

Iz tega pa sledí, da umna gospodinja kokoši ne pusti dalje pri življenji, kakor 4—5 let. Ako pa nekatera kokoš že v drugem letu slabo nese, je najboljše, da jo zakolješ.

Toda ne samo na starost pri kokoših, marveč tudi na pleme in na hrano mora gospodinja gledati, ako hoče dobrih kokoši imeti. Najbolj rade nesejo kokoši mešanega plemena, namreč iz Kineškega in našega domačega. Take putice ali piške, meseca marcija izležene, nesejo jajca že meseca avgusta.

Za prvo hrano se nasvetuje pšenica, tudi ajda veljá. Najbolj pa se sme priporočevati mešanica kuhanega krompirja in drobno zrezanega ovsa. Po ječmenu kokoši rade valijo. Glavna reč je pa tudi to, da se za vedno snažno vodo skrbí. „Sl. Gosp.“

Gospodarska novica.

* *Gosp. Vitek je napravil* na Moravskem tako hišo, ker se bode perutnina valila na umeten način, to je, da jajic ne bodo koklje valile, ampak gorkota ognja, umetno po hiši razpeljana. Vsako leto se tako izvaliti dá 60—80.000 piščet. Valile se bodo tudi race, gosi, purani in fazani.

* *Kmetijski shod v Cirknem.* Vsled naročbe kmetijskega društva imel bo gosp. prof. Povše 5. oktobra kmetijski govor v Cirknem. Gosp. profesorja so povsod, kjer je kaj govoril, radi poslušali, nadejamo se, da se bodo tudi Cerkljani tega shoda radi vdeležili in sicer v obilnem številu. „Glas“.

Postava,

veljavna za vojvodino Kranjsko,

s katero se razglašajo določbe o posredovalstvih za poskušanje poravnav med strankami v prepiru.

Da bi se marsiktera pravda odvrnila, katera požre pravdarjem veliko denarja, se je po vseh deželah dala županstvom oblast, da poskusijo prepir brez dalje tožbe poravnati. Kako naj se to zgodí, veleva pričujoča postava.

Naprava posredovalnic.

§. 1. Posredovalnica za poskušanje poravnav med strankami v prepiru se ima vpeljati v vsaki občini, kjer občinski odbor to sklene.

§. 2. Kjer se sklene vpeljanje posredovalstva, ima občinski odbor določiti, koliko zaupnih mož naj se vanj voli, katerih pa ne smé biti manj kot trije. Občinski odbor voli tudi zaupne može; njegovemu prevdarku se tudi prepušča, ali se komu izmed njih posebno izroči vodstvo opravil posredovalstva. Ako občinski odbor tega ne določi, ima občinski predstojnik (župan) opravila voditi, tudi takrat, ako on ni med zaupne može izvoljen.

§. 3. Zaupni možje se volijo na tri leta. Občinski odbor določuje, ali imajo izvoljeni zaupni možje iz občinskih dohodkov kaj povračila dobivati, koliko in kedaj.

§ 4. Nikdo se ne more siliti, da bi izvolitev v občinsko posredovalstvo prevzel.

§. 5. Zaupni možje morajo že 24 let stari biti in vse državljanske pravice imeti.

Med zaupne može se ne morejo voliti:

Osebe, katere so zarad kake kazenske obsodbe izključene od izvolitve v občinski zastop, ali katere so zarad kakege kaznjivega dejanja v preiskavi, katero bi jim pri obsodbi vzelo pravico do izvolitve v občinski zastop, ali o kterih premoženji je razglašen konkurs upnikov.

§. 6. Zaupne može voli občinski odbor navadno po volilnih listih, ter je treba za veljavno volitev absolutne večine glasov nazočih volilcev. Ako bi kdo izmed voljenih zaupnih mož ne dobil absolutne večine glasov, se napravi ožja volitev, ako namreč niste dobili vseh oddanih glasov samo dve osebi, ker po tem ima odločiti predsednik s žrebom.

Ako se občinskemu odboru za opravila posredovalstva poseben vodja potreben zdí (§. 2.), se voli ravno tako.

§. 7. Izid volitve in začetek delovanja posredovalstva ima občinski predstojnik po občini razglasiti in deželnemu odboru, okrajni sodniji in predstojni politični gosposki naznaniti.

Poslednja ima izvolitev oseb, katere se po §. 5. ne morejo voliti, ovreči s pripustom pritožbe. Namesto postavno ovrženih ima biti takoj nova volitev, katere izid se ima po prejšnjem odstavku naznaniti. Izvoljeni zaupni možje imajo pred nastopom svojih opravil občinskemu predstojniku mesti prisege vestno spolnovanje svojih dolžnosti v roke obljubiti.

Občinski predstojnik obljubi, ako je med zaupne može posredovalstva izvoljen, v roke predstojnika predstojne politične gosposke ali v roke njegovega odpošljenca.

§. 8. Ako se kdo zaupnih mož uradu odreče, ali ako nastopijo okoliščine, ki bi ga bile od izvolitve iz-

ključile (§. 5.) ali katere bi ga po mislih občinskega odbora pri rednem opravljanji službe ovirale ali ki bi mu zaupanje jemale, naj se voli drugi namesto njega.

Tudi ima politična gosposka učiniti, ako po sporočilih sodnijskih k izvrševanji sklenjenih poravnav poklicanih gosposk (§. 25.) ali po drugi uradni poti izvé, da je poslovanje tako pomanjkljivo, da mora biti prepričana, da so izvoljeni zaupni možje ali nekateri izmed njih nesposobni, da se namesto njih drugi volijo.

§. 9. Nova volitev vseh zaupnih mož posredovalstva se napravi po preteku dobe, za katero so bili voljeni. Udje posredovalstva pa vendar ostanejo tako dolgo v službi, da je nova volitev končana. Izstopivši se morejo, ako ni nobene postavne zapreke zoper nje, zopet voliti. (Dal. prih.)

Poučne stvari.

Pogoji, pod katerimi se gluhonemi (mutasti) jemljejo v Goriški zavod.

Ker utegne še marsikterim druzim starišem ljubo biti, o tem kaj več gotovega zvedeti, naj se to očitno pové po našem listu iz popolno zanesljivega vira.

V ta zavod se sprejemajo gluhonemi 7 do 12 let stari Primorskih kronovin, pa tudi druzih dežel. Nedavno je tudi Dalmatinski deželni odbor prosil in se mu je dovolilo svoje gluhoneme v ta deželni zavod poslati.

Sprejemajo se rojeni gluhonemi in tudi taki, ki še kaj malega slišijo, vendar tako malo, da navadnega glasú razumeti ne morejo.

Plača za vsakega Neprimorskega gluhonema znaša okoli 200 gold. na leto.

Dotične prošnje se pošiljajo na Goriški deželni odbor, kojim se prilaga: 1. krstni list, 2. list cepljenih kozic in 3. spričevalo telesnega zdravja.

Slovanski spominki.

Glagolitski s kistom pisani napis

v cerkvi s. Roka nad vrati v Dragući v Istri. *)

V Hristovo ime, amen, rojenija togoje 1529 miseca sektebra na dan 15. bi popisana (pomalana) ta crikav po meštru Antoni s Padove. V to vrime bihu v Dragući muži, ki to storiše popisati (pomalati) blagom svojim i vsega komuna: Juri Štrpin, i biše njega podžup Fabjan, župan Križman, Krivić, župan Kurelić biše governadur te crikve, i ostali dobri muži v Dragući. Ja pop Andrij Prašić va to vrime stah v Dragući za farmana, ki to pisah.

Volitvene zadeve.

Iz Goriškega.

„Glas“ priporoča za državnega poslanca Goriškim Slovencem dr. Tonkli-a, ki ga „Narod“ in „Soča“ z blatom svojim ometujeta, tako-le: „Priporočamo Vam moža, ki se zvesto drží starega nam vsem svetega gesla: „vse za vero, dom in cesarja“. Poznate ga vsi že davno po njegovem večletnem, previdnem in vspešnem delovanji za naš narod in njegove pravice. Ta mož je dr. Tonkli, advokat v Gorici, katerega je 25. avgusta blizo 200 najveljavniših rodoljubov, društvenikov „Gorice“, enoglasno za kandidata proglasilo. Tega moža Vam priporočamo. Volite ga vsi od kraja, — volite ga enoglasno!!“ — Potem narodnim duhovnikom „Glas“ govorí tako-le: „Znano Vam je, da se je porodila na Slovenskem stranka, ki ima tudi na Goriškem nekoliko privržencev, stranka, ki hoče narod voditi po nam doslé neznani poti, po poti — v verski indiferentizem in Bog vedi še kam. Ta stranka je še le od včeraj. Ko smo mi plodove svetu že kazali, njih „prvakov“ in „prvačičev“ ni še bilo, ali pa so še le „platno prodajali“. In ti možje in možiceljni, po vseh kotih Slovenije razkropljeni, se drznejo trditi, da so le oni kaj, mi pa nič. Plodove svojega uma so začeli svetu še le zdaj kazati. Dan na dan jih lahko vidite in z rokami tipate v „Sl. Narodu“, sorodnemu mu „Tedniku“ in „Soči“. To Vam je včasih godlja, da se Bogu smili! Postavite se toraj tej razdirajoči stranki v bran! Vaša sveta dolžnost je to!“ Za trojico, v črni hali po „Soči“ hujskajočo imamo danes pa le pomilovanje in te-le dobro premišljene besede: Slepi ste in slepo se daste voditi od ljudí, ki so Vaši najhujši nasprotniki. Pride čas tudi za Vas. Spoznali boste, da ste bedasto, lastnemu narodu v škodo delali. — Vik in krik se Vam bo iz grla vil: „Pomagaj, kdor je živ!“ A od naše strani se bo odmevalo: „prepozno!“

Mnogovrstne novice.

* *Vinotržno društvo* se je lani v Mariboru in v Gradci osnovalo, in je skoro vse denarje zasnovalo, blizo 200.000 gold.; zraven pa še 57.000 gold. dolgá. Liberalni grof Attems, predsednik društva, je te dni od društvenikov moral prav hude besede slišati. Očitalo se mu je, kako da so oskrbniki društva denarje zapravljali, Štajarsko vino v Dunajski razstavi na sramoto postavili, naposled pa še društvenike za nos vodili. — Taka je, če poštenja ni, poštenje pa je žlahen sad sv. vere!

Naši dopisi.

V Gorici 28. sept. — Naše mestno starešinstvo išče g. župana, da bi mu vročilo list, v katerem ga prosi, naj bi še na dalje županoval, — pa ga ne more najti. (Šel je namreč na Dunaj.) Sploh se zdaj misli, da se grof Coronini starešinstvu vdá in še župan ostane. — S preiskavo zastran dogodeb na železnični postaji o prihodu Viktora Emanuela ne bo nič; namestništvo jo je ubranilo. — Čudno je, da se naši Lahi — vsaj javno — gledé volitev ne ganejo. Skrivši pa znabiti vendar kaj delajo. Slišati je bilo — in današnji „Eco del Litorale“ to potrjuje — da bo kandidoval v kmečkih občinah v Furlaniji g. dr. Evg. Valussi, prof. bogoslovja, ki sedí tudi v mestnem starešinstvu, mož jako zmožen v vsakem oziru. Pač lepa bi bila, da bi zmogel v Lahih — duhoven. — Kako lepo „N. freie Presse“ naše kandidate za slovenske kmečke občine razvrstuje in zaznamuje! Ustavoverci — pravi — so si postavili za kandidata g. Winklerja, Mladoslovenci dr. Lavriča, Staroslovenci — ne, „Rechtspartei“ — pravi ona — pa dr. Tonkli-a. No, naj veljá; mi vemo, da prvi in zadnji nista svojega programa poslala ni „Presse-i“, ni komu drugemu. — Tukajšnja „Görzer

*) Kolikor sem jaz najdel, je v Istri v Bermu pri cerkvi Matere Božje od zdravlja na nekem starem kamnatem krstilniku glagolitska letnica od leta 1200. Od 14. veka nisem dobil nijednega glagolitskega napisa, — od 15. vem za tri, — od 16. jih je pa mnogo, al več iz prve polovice nego iz druge, — od 17. se najdejo še nekateri, — od 18. znam samo za jednega, — od poznejšega časa pa ni več nijednega najti. In tako je zginila glagolica iz javne občinske porabe v Istri. — Iz tega napisa je razvidno, da so naši stari rabili pisati za malati, farman za župnik, kar rabijo še Kraševci. Imé Štrpin je v napisi brez glasnika ili poluglasnika, i tako so pisali take besede tudi drugi glagolaši.

Zeitung", katero imenuje „Isonzo" „Polizeiblattl", ima neki, če se „Isonzo" ne laže, v kratkem nehati izhajati. Jokal se ne bo po njej nikdo, še Nemci ne, ker slabše ni skoraj mogoče lista uredovati, ko se je bila uredovala „Görzer"-ica. — V mestu ne smejo točiti novega vina do 15. oktobra. Ta teden bo grozdje po Goriškem menda že povsod potrgano. Cena ni še novemu vinu prav odločena. V niži Vipavski dolini ga prodajajo po 21—23 gold., mislimo pa, da bo kup padal, samo Brici se zanašajo, da ga bodo prodajali po 30 gld. Kaj porečemo pa mi vinorejci? Slabo bi ne bilo letošnje vino, da le bi bili ljudje pustili grozdje bolj zoreti. Da je pri nas kapljice le prav po malem — to vé že ves svet. — Le dobro se ustopite za volilni boj; program Vaš je klasičen!

Iz Krškega. (*Poslano.*) List 217. „Slov. Naroda" si je mene za tarčo izbral, v katero on svoje blato meče. V prav veliko čast si štejem, da blatonosni „Narod" zdaj tudi mene v vrsto tistih mož stavi, na katere on kakor pes na luno laja in na katere neprenehoma svoje strupene sline prska. Al njegovemu dopisunu odrekujem zmožnost, soditi moje duševne lastnosti, moje teoretične vednosti in praktično izurjenost. Če se pisár baha, da je že pred mnogimi leti visoke šole dovršil, kako da se še dozdaj ni upal tistih izpitov izvršiti, kateri so neobhodno potrebni njemu in vsakemu druzemu, ki hoče kako stanovitno službo ali pa kako drugo pisarnično samostojnost doseči? Predno dopisun kaj tacega doseže, bode še nektere hlače po privatnih pisarnicah strgal. In taka ničla drzne se duševne zmožnosti, praktično izurjenost in Bog vedi, kaj še, druzih presojevati?! O moji sposobnosti bodo tisti veljavni možje volilci sodili, kateri so me prostovoljno brez vsake ponudbe in brez vsega hauziranja in bobnanja za svojega kandidata postavili, ne pa tiste mušice, katere še volitvene pravice nimajo. Konečno „Narodovcu" le še to rečem, da nobenemu njegovemu napadu na mojo osebo ne odgovarjam več, spominjaje se prislovice latinske: „quotiescumque cum . . . . . certo, aut vinco aut vincor, semper ego maculor", ali po naše: „kolikorkrat se bojujem z . . . . . , naj zmagam ali naj sem premagan, vselej se omadežovam."

Janez Irkič.

Iz Kostanjevice na Dolenskem. (*Poslano*). Na obrekovanje v „Slov. Narodu" št. 195 in št. 206. odgovarja se sledeče: Nasproti mnogoterim nerodnostim in pohujšljivim drzovitostim, ki so se doprinašale zlasti po tukajšnjem g. učitelji in še nekaterih izmed Kostanjeviškega kraj. šolskega sveta sva se podpisana duhovna dolgo le bolj pasivno ali molčé zadržala, mislé, da dotični pridejo morebiti vendar-le do spoznanja in spodobnejšega obnašanja. Pa vse zastonj. Pričele so se tudi v šoli tolike nerednosti kar očitno, da posebno zavoljo teh se je moralo podučevanje krščanskega nauka v šoli pred časom za letošnje leto skleniti. Prišlo pa je do tega tako-le: Na prošnjo *) tukajšnjega g. učitelja Jožefa Jerama sem podpisani kaplan pripravljen bil eno izmed izvrstnih slik, ki sem jih iz Dunaja na ogled in v naročbo dobil, in sicer ono sv. Alojzija za Kostanjeviško šolo priskrbeti, ako mi otročiči, zlasti premožnejši, v to nekoliko pripomorejo; doneske pa bom le v svoji sobi sprejemal, ker v šoli se s tem muditi ne morem, to vpričo gosp. učitelja otročičem velim. Sliko imam med tem z drugimi vred obešeno na farovškem mostovžu, da si jo ravno tisti čas obilno došli ptuji gospodje ogledati morejo. Nekaj dni pozneje pa izvem, da je g. učitelj sam pri šolarjih doneske za sliko pobral. Ker so mi okoliščine tega učitelja le predobro znane, mi je težko bilo opomniti ga zarad nabranega denarja, sliko pa mu kar tako izročiti tudi ne morem. Toraj čakam. Sv. Jakoba dan ali 25. julija dopoldne g. učitelj konec moje ure pridši v šolo me zarad slike zgrabi tako, da bi po njegovih besedah soditi, morali otročiči misliti, da mu je on izročil že davno ves nabrani denar in da le jaz slike dati nočem. Strmeč nad to predrznostjo vprašam učitelja zarad nabranega denarja. Na odgovor, da vse ima zapisano, pravim, da pa jaz, ki sem sliko iz svojega že plačal, še do danes od po njem nabranega denarja nisem ne enega solda prejel. Ker se mi pa učiteljeva glava malo preveč motna ali ne preveč trezna zdi, pravim prosé: „Aber Herr Lehrer, der Kinder wegen wollen wir über diese Angelegenheit später sprechen". Ne! pa ravno otroci morajo slišati, zakriči on za menoj, ko hočem oditi. Tako drznost precej in očitno zavrniti, tirjala je od mene dolžna skrb za ohranitev dobrega imena in spoštovanja pri otrocih; vprašam ga tudi zarad naročnine za knjige družbe sv. Mohora, katero je on, kakor so mi nekteri otročiči in njihovi stariši potožili, že dve leti zaporedoma pri šolarjih nabiral, pa meni, ki za tukajšnjo faro ude vpisujem in naročnino družbi odpošiljujem, nikdar odrajtal ni. Al učitelj, kakor bi se ne vedel spomniti, je li kdaj naročnino pobiral ali ne, pravi: „Ich weiss nichts. Ich bin der Leiter in der Schule, marsch hinaus!" — mi surovo zakriči. Kako divje se je po mojem odhodu v šoli obnašal in kaj potem je še počel z nekterimi materami šolskih otrok, studi se mi svetu razglašati, da ne poderem starišem veselja sploh do šole. Kar si kdo le grdega misliti more, naj si misli, in ne bode dosegel nespodobnosti in divjosti tega človeka. — Mnogi stariši so se zato pri meni zarad presilnih učiteljevih nerodnosti pritožili, prašaje me, kaj jim je v tako žalostnih okoliščinah storiti. Posvetujem se s svojim g. župnikom, ta pa z gosp. dekanom, ter šolo končam 13. avgusta. Opomnim naj tudi, da jaz nikdar nisem zoper učitelja v šoli žal besede izrekel. (Kon. pr.)

*) Gosp. učitelj, pokazavši šolarjem prelepo sliko v nekem šolskem okvirji, v katerega jo je djal zarad praznika sv. Alojzija, katerega smo slovesno obhajali, pravi pričo mene: „Glejte to lepo sliko bodo gosp. kaplan šoli darovali, ker vas tolikanj ljubijo in za šolo tako skrbé" itd. — vse tako, kakor da bi bil jaz vse to že popred obljubil. Da tedaj učitelj očitno na sramoti in laži ne ostane, privolim.

Iz Kranja 19. sept. — V nedeljo ob 11. uri dopoldne se je slovesno odkril spominek, katerega so na poziv odbora Kranjskega postavili slovenski rodoljubi pesniku Simonu Jenko-tu na mirodvoru Kranjskem. Spominek, v katerem je vrezana tudi podoba Jenkova, je jako izvrstno izdelal naš sloveči umetnik Janez Vurnik iz Radoljice. Slavnostni krasno sestavljeni govor je imel dr. Mencinger, odvetnik v Kranji, za njim je nekoliko govoril tudi dr. Zarnik. Pred in po govorih peli so pevci ljubljanske čitalnice pesmi Jenkove in Prešernove; pokanje možnarjev med tem pa je naznanjalo dalječ okrog vršitev slavnosti, v spomin neumrljivega pesnika „Naprej zastave slave!"

Iz Št. Vida poleg Ljubljane. 30. sept. — V nedeljo dopoldne ob 9. uri bilo je slovesno blagoslovljenje lične kapelice na pokopališču tukajšnem, katero so vrli Št. Viščani v spomin zidali nepozabljivemu svojemu očetu gosp. Blažu Potočniku.

Iz Ljubljane. — Iz Dunaja se nam iz gotovega vira pripoveduje, da se tamošnji ustavoverci celó nič ne brigajo za to, ali zmaga narodna ali ustavoverska stranka, ker malo število Kranjskih poslancev nič ne odločuje; njim je le to važno in o tem se sliši povsod vprašanje: ali bo Hohenwart izvoljen; pred njim imajo neizmeren strah.

— Šole Ljubljanske se sopet začnó danes.

— V poslednji seji deželnega odbora se je pismo

gosp. Luka Sveteca na znanje vzelo, v katerem se odpoveduje deželni vladi zarad nove volitve.

— (Iz razstave Dunajske.) H. Lanc-ove mlatilnice, katere so „Novice“ že priporočevale in ki se na vrtu kmetijske družbe v Ljubljani dobivajo, so bile v Dunajski razstavi za najboljše spoznane, tako, da so te mlatilnice za Petersburški in Berolinski muzeum v izgled kupljene bile.

— (*Delitev konjskih premij*) je bila 17. dne t. m. v Ljubljani, 19. v Mokronogu, 22. v Kranji, 24. v Radoljici. Pripeljalo se je živine v vse kraje še precej, al obžalovati je bilo spet tukaj to, kar smo vže v zadnjem listu omenili iz Cerknice in Ribnice, da se na mnogo konj v Ljubljani, in še več pa v Kranji ni moglo ozir jemati, ker gospodarji niso mogli dokazati, da so živino sami izredili in mnogi tudi niso imeli sploh potrebnih spričeval. Zato je tudi mnogo gospodarjev moralo odpeljati svojo lepo in odlike vredno živino brez vspeha. Sploh pa se je opazilo, da domača naša konjereja napreduje in da ne bode treba veliko let več, da bi hodili v Pincgav ali na Zgornje Avstrijsko težkih žebcev kupovat, ampak da bode tacih deželna komisija za povzdigo konjereje pri Kranjskih gospodarjih lahko kupila.

V Ljubljano se je pripeljalo 7 žebic in 23 kobil z žebeti. Za žebice so dobili: Andrej Mesesnov iz Viča in Ignacij Marka Jelovšek po 6 cekinov z medaljo, Lorenc Zakovšek iz Sinjegorice, Ignacij Škofic iz Mengša in Pavel Šarec iz Hudega pa po 4 cekine z medaljo, Janez Lavrič iz Viča pa sreberno medaljo; — za kobile z žebetom so dobili: Štefan Petkovšek iz Bevk in Janez Dimnik iz Viča po 6 cekinov z medaljo, Anton Oražen iz Švice, Janez Malenšek iz Broda, Matevž Sršen iz Skaručne, Janez Vrhovec iz Vrhovca in Karol Urbas iz Ljubljane po 4 cekine z medaljo; Janez Dolinar iz Razore, Janez Ložar iz Trzina in Jakob Lovše iz Stopa pa vsak sreberno medaljo.

V Mokronogu smo videli 17 žebic in 24 kobil z žebetom; — za žebice so prejeli: France Gregorčič in Anton Prijatelj, oba iz Rakovnika, po 6 cekinov z medaljo, Anton Vidmar iz Luterčevega Sela pa 4 cekine z medaljo; — za kobile z žebetom so dobili premije: Anton V. Smola iz Grma 8 cekinov z medaljo, Anton Kržišnik iz Mokronoga 6 cekinov z medaljo, Anton Vinc. Smola iz Grma, Anton Hočevar iz Novega mesta, France Gregorič iz Krškega, Anton Straus iz Kostanjevice in France Gregorčič iz Rakovnika po 4 cekine z medaljo. Sreberne medalje „za dobro rejo konj“ so dobili: Janez Kunstelj iz Škocijana, Ferdinand Strobelj iz Šute, Matija Rorman iz Dobruškevasi, Jožef Bučar iz Šentjerneja in Jernej Barborič iz Čateža.

V Kranji (kamor se je letos smela pripeljati živina le iz kantona Kranjskega zato, ker se je za Radoliški okraj napravila nova štacija v Radolici, kjer je delitev bila 24. u. m.) se je pripeljalo: 15 žebic, 20 kobil s žebeti, 11 enoletnih in 6 dveletnih žebičkov Pincgavskega plemena, 2 triletna žebca in 4 žebci plemenjaki Pincgavskega plemena. Za žebice so dobili premije: Anton Golobič iz Cerkljan, Luka Zupanec iz Prebačevega, Anton Tiringer iz Stražiša, Martin Avgustin iz Zapog, Janez Brešar iz spodnjega Bernika in Janez Kuralt iz Žabnice po 4 cekine z medaljo; — za kobile z žebetom so dobili: Jožef Grašič iz Govnika in Juri Bobnar iz Lahoveč po 6 cekinov z medaljo, Anton Golobič iz Cerkljan, Martin Hafner iz Dorfarjev, Jernej Stanonik iz Suhe in Blaže Kepic iz Cerkljan po 4 cekine z medaljo; Aleš Bergant iz Šenčurja, Matija Hočevar iz zgornjega Bernika, France Rozman iz Smlednika in Mavricij Pfefel iz Govnika pa so dobili sreberne medalje za dobro rejo konj; — za enoletne žebičke so dobili: Janez Jerala iz Mavčič, Matija Hočevar iz zgornjega Bernika in Janez Zavrl iz Mavčič po 4 cekine z medaljo za dobro rejo konj; — za dveletne žebičke so dobili: Luka Sajovic iz Klanca, Janez Letnar iz Suhadola in Simon Jereb iz spodnjega Bernika po 4 cekine z medaljo. Med eno- in dveletnimi žebički je bilo še mnogo jako lepih in premij vrednih; al od prvih se ni moglo na 6, in od druzih na 3 ozir jemati zarad pomanjkanja potrebnih spričeval. Za žebice plemenjake so dobili: Jakob Cirar iz Škerjančevega 8 cekinov z medaljo, Jože Burgar iz Vogelj in Valentin Zupan iz Sela pri Vodicah po 6 cekinov z medaljo.

(Konec prihodnjič.)

— V vedrilni in podučni knjižici „*Kršanska izreja slovenske mladine*“, ki jo je spisal g. Jan. Ažman in jo je ravnokar izdala katoliška družba v Ljubljani, nahajamo poročilo o dobrodelnem odseku te družbe za leto 1872., iz katerega je razviden blagi namen tega društva. „Pri 26 sejah je odsek po milosrčnih gospéh, katere k revežem na dom hodijo ter se o siromaštvu vsacega prepričajo, razdelil 551 gold. 34 kr. in kakih 40 oblek. Razen tega je ta odsek pozimi 40 dečkom in 40 deklicam preskrbel čisto novo „obleko“. Tako na tihem revščino podpira katoliško društvo, katero je „liberalcem“ nemškim in slovenskim trn v peti, čeravno jej ne solda ne darujejo siromakom na pomoč.

— Na poziv gospodov V. C. Zupana, Horaka in še nkterih druzih mestjanov se je v nedeljo zbralo kakih 50 Ljubljanskih volilcev posebno iz obrtnijskega in kupčijskega stanú v Virantovi gostilnici — tedaj na čisto neutralnem mestu — v posvetovanje zarad poslanca, ki ga ima Ljubljansko mesto in trgovsko-obrtnijska zbornica voliti v državni zbor. Ker se je v tej skupščini še le odbor volil, ki naj po dovršenih pripravah skliče velikizbor volilcev, kateri naj kandidata okliče, tedaj nastopi glavna njegova akcija še le po tem velikem zboru; zato to, kar se je v tej skupščini o volitvi dr. Razlaga govorilo, po parlamentarnem običaji ni bilo druzega, nego privatni pogovor zbranih, iz katerega pa se je razvidelo to, da glasi vseh pričujočih se strinjajo o kadidaturi Razlagovi, ki se ima meriti s kandidaturo Schafferjevo na dan volitve. V omenjeni odbor so se volili sledeči gospodje: J. N. Horak, Ant. Jentl, Fr. X. Souvan stareji, Jos. Kušar, Fabjan, Ničman, Obilčnik, Pajsar, Pakič, Petričič, Skalé, V. C. Zupan, Turk, Žagar, dr. Ahačič.

— (*Dr. Zarniku.*) Nesramno lažnjivo „Poslano“, ki ga je od Vas „Slov. Narod“ v 220. listu prinesel zoper gosp. dr. Jan. Bleiweisa, tudi spet mene memo gredé popada prav kakor stekli pes, ki grize nedolžne ljudí. „Ali ne veste več — tako prašate g. dr. Bleiweisa v „Poslanem“ — „kako so se Novice Blazniku, Prule pa Souvanu prodale?“ Kaj neki hočete s temi besedami reči? — Mar da sem jaz senožet v Prulah po dr. Bleiweisu na pol zastonj dobil ali jo družbi kmetijski celó vkradel? Ne Vam (ker zvita lesica sama vé, da laže) ampak bralcem Vaše tolovajske pisarije naj samo to povem, da po sklepu občnega zbora družbe kmetijske 20. maja 1847. leta so se prodala sèm ter tjè raztresena družbina zemljišča dne 29. septembra 1847. leta (predvčeranjim je bilo ravno 26 let), — da je bila očitna dražba, katero je vodil mestni župan g. Fischer sam in katere se je vdeležilo veliko licitantov, in da oklicana je bila ta senožet za 1800 gold., jaz pa sem za njo plačal 2726 gold. v srebru. Kakor mi je gosp. Brus pozneje povedal, so vsa zemljišča družbe kmetijske 313 gold. 20 kr. najemščine na leto nesla,

prodala pa so se za 10.290 gold. in je tako družba si precej pridobila. Še enkrat Vas tedaj prašam: kaj ste hoteli reči z onimi besedami? kaj sem jez imel z g. dr. Bleiweisom, in kaj on z menoj pri tej očitni dražbi? Jez vse žive dni nisem z Vami nič opraviti imel, spomnim se komaj, da sem z Vami kdaj govoril, zatoraj Vaše napade na me kot svaka gosp. dr. Bleiweisa, katerega (to vé vsak, kdor ga pozná) v poštenosti in nesebičnosti noben človek ne prekosí, le iz Vaše surove nature zapopasti zamorem, katera je pripustila, da je te dni „Slov. Narod", ki je ves pod Vašo in Vošnjakovo komando stojí, Vašega lastnega poštenega brata tako grdo razmesaril! Če pa meni na drugem mestu „Naroda" v usta pokladate „štimane" besede do Vas: „No revše, potrkaj ti enkrat na svoj žep, če ti bo tako žvenkljal, kakor pri meni, primaruha"! Vam na to le to odgovorim, da moja navada ni bila nikoli in ne bo, napihovati se, kakor se Vi napihujete, in če bi Vam še kedaj kaj povedati imel, spomnil bi Vas le, kar sem večkrat ljudí se čuditi slišal nekega pometanja ulic in Vas le to vprašal: kako to, da se dohtarjem pravic pripisujete, pa Vam iz vseh „žepov" laží „žvenkljajo"?

Fr. Ks. Souvan.

— (*Dr. Zarniku v poduk!*) V 220. listu Vašega „Naroda" pravite med drugim, da gosp. dr. Bleiweis „že vé, kako so Novice na Blaznika prišle". Že pred več leti so nemškutarji na našega rajncega očeta in gosp. dr. Bleiweisa sum valili, da sta „Novice" družbi kmetijski eskamotirala. Naš ranjki oče so hudobnežem jezike s tem zavezali, da so očitno po pismih c. kr. deželnega predsedstva in družbe kmetijske dokazali, da „Novice" nikoli niso bile lastnina družbe kmetijske in da družbi še na misel ni prišlo, „Novic" izdajati in dovoljenja prositi. In Vi, gosp. doktor! ker ste s svojo humoristiko že popolnoma na koncu, pogrevate zdaj nemškutarske laží! Ne zamerite tedaj, da Vas dohtarja zvijača preproste ženske podučijo.

Naš ranjki oče so že 15. decembra 1838. leta pri c. k. guberniji vložili — pa brez vspeha — prošnjo za izdavanje „Kmetijskih in rokodelskih Novic". To prošnjo so ponovili 14. svečana leta 1839. in 30. aprila 1840. Stvar se je — ker takrat je slovensk časnik za Rusko propagando veljal — vlekla dve leti brez rešitve na Dunaji; obrnili so se iznova na delegacijo obrtnijskega društva in tudi družbo kmetijsko v Ljubljani, naj pripomoreta, da pridejo „Novice" na svetlo. In l. 1842. celó so naš oče šli na Dunaj v tej zadevi. 21. junija 1842. leta pod št. 728 je vendar c. k. deželno predsedstvo v Ljubljani delegaciji notranjo-avstrijskega obrtnijskega društva dalo glas, da izdavanje slovenskega časnika „ni ravno nedopustljivo" (im Ganzen nicht unzulässig), da pa treba poroštva, da se bode ta časnik strogo držal v predpisanih mejah. — Po večletnih vsakovrstnih prizadevah in celó po pritisku svitlega nadvojvoda Ivana je došlo našemu očetu naznanilo c. kr. deželnega predsedništva Ljubljanskega od 20. svečana leta 1843., št. 249, da se jim dovoli v njih zalogi izdavanje „kmetijskih in rokodelskih Novic", al s tem pogojem, da kmetijska družba odgovornost vredništva prevzame. Družba kmetijska je c. kr. policijskemu in cenzurnemu dvornemu uradu imenovala gosp. dr. J. Bleiweisa za urednika in izdavanje „Novic" julija meseca leta 1843. začela po kontraktu, ki ga je že 20. novembra 1842. leta sklenila z našim očetom, v katerem je **odločno** izrečeno, da založna pravica ostane njemu in dedičem njegovim. Ta vzajemnost med družbo kmetijsko in našim očetom je trajala do leta 1849., dokler ni prišla postava, da časniki, če le količkaj se s politiko pečajo, morajo kavcijo plačati in „Novice" je zadevala kavcija s 1500 gold. Sl. odbor družbe kmetijske se ni hotel spustiti v nevarnost, da bi po mogočih tiskarnih tožbah kavcija družbi se zapravila, in občni zbor je 20. novembra 1849. leta **enoglasno** potrdil, naj se založniku „Novic" gosp. J. Blazniku izročí vse oskrbništvo in tudi plačilo kavcije, samo ta želja povdarja, da „Novice" kakor dozdaj obdelujejo tudi vprihodnje polje kmetijstva.

To je dokazana resnica v aktih, katere vsak pri nas ali pa tudi v pisarnici sl. družbe kmetijske lahko vidi in katere so že naš oče razglasili takrat, ko so nemškutarji obrekovali našega ranjcega očeta in g. dr. J. Bleiweisa. Da ste Vi, gosp. doktor! pogreli te laží, to kaže, da ne spadate v vrsto tistih doktorjev pravice, kateri stvar na tanko preiščejo in resnico od laži ločijo, predno pravdo začnó, in da tudi v postavoznanstvu niste preveč trdni, sicer bi morali vedeti, da po tiskovni postavi od leta 1849. je smel vsak človek, ki dokaže predpisane lastnosti in vloží kavcijo, kakošne „Novice" izdajati, bodi si Peter ali Pavel, vrednost časnika je odvisna le od sposobnosti vrednikove. To menda že čutite pri „Nar."

Dediči Blaznikovi.

— (*Pobirki iz časnikov.*) „Poslano" od dr. Zarnika gosp. dr. Jan. Bleiweisu v štev. 220. „Slo. Naroda" presega vse škandale, ki jih je ta časnik v svojih listih dosihmal nakopičil. Ker je gosp. dr. Bleiweis to dr. Zarnikovo „Poslano" v družbi narodnih mož očitno lažnjivo obrekovanje imenoval, kateremu odgovarjati mu čast ne pripušča, ne bode mu nič odgovoril.

Al „Novice" si štejejo za svojo dolžnost, iz one groblje, katero je dr. Zarnik nasul po gosp. dr. J. Bleiweisu, pobrati nekatere — po dr. Zarnikovih mislih — posebno debele kamne, da se malo natančneje pregledajo in svetu pokažejo.

Dr. Zarnik pravi, da je imel dr. Bleiweis že davno dvojne, zlate in črne bukve in da je on (Zarnik) do 1867. leta „se svetil" prej v zlatih. Kar je pa nam znano, dr. Zarnik ni bil nikdar nikjer — tudi ob času Rauchovem na Hrvaškem ne — v zlatih bukvah, še manj pa se more bahati, da je bila med njim in dr. Bleiweisom kedaj kaka drugačna prijaznost, kakor med pisateljem in vrednikom in kakor jo zahteva navadna konvencijonalna šega med omikanimi ljudmi, kar se je tudi dr. Zarnik dr. Jan. Bleiweisu nekaj časa zdel. Da bi bil pa, kar je s posebno glorijo dostavil „Tagblatt", ki je po tem Zarnikovem grižljeji v „Narodu" požrešno „šavsnil" in ga še po svojem prežvečil, dr. Zarnik še celó „Dutzbruder" dr. Bleiweisov", to trditi je preabotno, ker mi poznamo gosp. dr. Bleiweisov značaj, da nima navade z vsakim, kdorkoli je in od koderkoli pride in če tudi izvrstne burke piše, bratovščino piti!! — Drug kamen, o katerem misli dr. Zarnik, da je gosp. dr. Bleiweisa posebno zadel, je hudobno izmišljena laž, da je dr. J. Bleiweis že 1861. leta na očitanje njegovo, „da bi se narodna politika ne smela izključljivo pod krili klerikalstva tirati", odgovoril: „kaj mislite, da sem jez klerikalec? itd., kajti kdor ima le 12 let dolg spomin, ta vé, da l. 1861. ni bilo ne „liberalcev" in ne „klerikalcev", ampak da ves boj je bil le med nemškutarji in narodnjaki. Dr. Bleiweis je od nekdaj našim duhovnim živo spoštovanje skazoval, ko smo še v jarm absolutizma vklenjeni bili in niti volitev niti zborov ni bilo, kajti ravno on, ko je je začel leta 1843. narod naš v „Novicah" podučevati, se je najbolj prepričal, da nobena živa duša ne skrbí za njegovo omiko in duševni in materijalni blagor tako kakor duhovni na deželi. Besede „far" dr. Bleiweis ni imel še nikdar v ustih, kajti tako nespodobnih izrazov, kakor jih dan-

danes Zarnikovci in Vošnjakovci po nemških izgledih pišejo, se on še zdaj ni privadil, dasiravno je tega že 12 let. Vse tedaj, kar dr. Zarnik blodi o pogovorih z dr. Bleiweisom, je od konca do kraja izmišljeno po navadi takih ljudí, ki se radi bahajo, da so s tem ali onim veljakom „kosili“ ali pri črni kavi ž njim skup sedeli. To dr. Zarnik sam čuti in zato že naprej pravi, da bo dr. Bleiweis te „intimne“ pogovore najbrže tajil, kakor, na priliko, tudi tat pravi, da stavi, da bodo najprvo njega zgrabili in tatvine dolžili, ker ga vest peče. Če dr. Zarnik še celó v tem resnico narobe obrača, o čemur se sklicuje na priče, lahko je misliti, kako še le se suče, kedar pripoveduje kaj „med štirimi očmi“. *)

Zatem zabrede v znane, za njega nekako sitne dogodbe pri volitvi v Trebnem, iz katerih se pa tudi ne more prav izkobacati. Vidi se, da ga na tej strani posebno čevelj žuli, kajti res ni malenkost za tako politično neomadeževanega možaka, kakor hoče dr. Zarnik po vsi sili in vkljub vsemu biti, ako prelomi svojo slovesno podpisano obljubo, ktero je dal nalašč zato v Trebno poslanima gospodoma dr. **Poklukarju** in dr. **Razlagu**. Če dr. Zarnik nekako „štimano“ pravi, da bilo jih je še več ko 30 navzočih, je to smešno, kajti ta dva gospoda bila sta veljavna, nalašč iz Ljubljane poslana od društva „Slovenije“. Ako bi se ne bil takrat tako trdo zavezal, bi bil prišel v tisto smešno in kritično situacijo, v kateri ga je „Pavliha“ naslikal. S svojim podpisom pa je pristopil ne le našemu programu, marveč se je tudi zavezal, da odstopi od poslanstva, kedar večina deželnega zbora ne bo zadovoljna ž njim. Ali je zdaj ta „možak“ res odstopil, ko nihče ne mara več za njegovo politiko? Kak mož je to, ki svoje javno dane besede ne drži? — Kako pa se po Kranjskem ljudje trgajo za Zarnika, to hoče dokazati s tem, da pravi, da so ga hoteli Notranjci namesto Korena voliti. Ima li dr. Zarnik tako kratek spomin? Ko se je ta govorica raznesla po nekaterih privržencih njegovih po Notranjskem, brž je došel iz Cerknice in Begunj javen protest tedanjemu vredništvu „Triglava“, podpisan tudi po sedanjih prijateljih dr. Zarnikovih (Hren, Obreza itd.), kateri so javno zatrdili, da so s svojim sedanjim poslancem g. Korenom in dr. Costo popolno zadovoljni in nimajo želje po drugem. Ta dopis je bil v 37. listu „Triglava“ 10. maja 1870. leta natisnjen, in rokopis se še dandanes hranuje, da ga dr. Zarnik lahko vidi, če hoče. Notranjci so rekli: „Dr. Zarnik na taborih dobro vpije poslanca ga pa vendar ne maramo.“ Kaj pravi k temu gospodine Zarnik? — Celó neumno pa je obrekovanje — če se že v malenkosti spuščamo, — da dr. J. Bleiweis ne hodi k maši, da o petkih in postnih dneh ravno tako „mesó obrajta“ kakor dr. Zarnik — ker vsaka kuharica v dr. Bleiweisovi hiši dr. Zarnika lahko na laž stavi. Pameten lažnik vsaj pomisli, ali se tako laže, da se mu laž dokazati ne more, dr. Zarnik pa laže debelo brez vsega pomislika. — Proti koncu svojega nesramnega obrekovanja kliče dr. Zarnik celó znanega Kromarja na pomoč ter hoče ž njim dokazati, kako se dr. Bleiweis „pri narodni piči masti“. Kakor se je v deželnem zboru slišalo, je dr. Bleiweis veliko mesecev namestoval deželnega glavarja, in deželni odbor mu je po nasvetu viteza dr. Kalteneggerja za to večmesečno namestovanje deželnega glavarja, v katero ga nobena dolžnost ne veže, votiral 1000 gold. remuneracije; dr. Bleiweis pa je vzel le polovico, in polovico je pustil deželnemu zakladu, s tem pa je velikodušno dokazal, da je bil dosihmal najcenejši deželni glavar Kranjski. Če se dr. Zarnik o tej psovki na Kromerja sklicuje, sklicuje se obrekovalca na obrekovalca. — Kako pa je z drugimi dr. Bleiweisovimi „mastnimi službami“? Čuj svet, in strmi! Kot bivši vrednik „Novic“ je vtikal dr. Bleiweis tak honorar v svoj žep, kakor ga ima kak diurnist pri advokatu, — kot tajnik kmetijske družbe ima malo več kot diurnist družbini, — in kot vodja in učenik pri živinozdravniški šoli — vsako leto dobiva nekaj strganih čevljev za dolgo pot na spodnje Poljane. Ali niso to neizmerno „mastne“ službe? Pride pa še „Pratika“. Aha, tukaj ga ima Zarnik na bodalu! Čujte! Za spisovanje in vredovanje podučnih člankov pri „Pratiki“ dobiva gosp. doktor že od nekdaj — eno lično vezano „Pratiko“, kateri je spredaj špegelček vdelan. — No, gosp. Zarnik! Kaj ne, to so „prvaki“ umazani in požrešni! Častnih služeb na korist domovini nič ne poznajo; na tavžente vlečejo v vsakem kotu plačila! Vse sami pograbijo ali pa naklonijo svojim „kreaturam“.

Naj nam naši bralci ne zamerijo, da, iz dobre tri vatle dolgega napada dr. Zarnikovega izbravši po njegovih mislih najteže kamne, da jih malo pregledamo in pretehtamo, smo postali nehoté dalji, kakor je naša navada „Narodu“ nasproti, s katerim se nam sicer ne zdi vredno polemizirati; al ker je spravil se dr. Zarnik zdaj nad naše najveljavnejše može in jih ometuje z blatom, nismo smeli dalje molčati. Dr. Zarnik, spoznavši, da gre ž njegovo taborsko slavo h koncu, nastopil je tisti pot, kakor nekdaj Herostrat; on hoče postati imeniten s tem, da obrekuje poštene, neomadežane narodnjake. Z imenom napadenega poštenjaka vred se zapiše tudi imé njegovega obrekovalca, kakor tudi največi hudodelnik sloví po svetu, ako napade kako imenitno osobo. A Bogme! da taka slava je žalostna. Privošimo jo vso dr. Zarniku in njegovi koteriji v „Sl. Narodu“ in nemčurskem „Tagblattu“.

*) V „Narodu“ je dr. Zarnik rekel, da je dr. Bleiweis gosp. dekanu Grabrijanu pisal, naj za božjo voljo na Vipavskem taboru njega govoriti ne pusti“, in da to mu je gosp. dekan z velikim humorjem leta 1870 sam pravil, ko je bil pri njem v Vipavi“. — Tudi prečastitega g. dekana Grabrijana, kakor v pismu od 28. sept. „Novicam“ piše“ je groza prijela, ko je bral zagrizeno strastnost v „Narodu“; „narbolj pa — pravi — me je osupnilo to, ko najdem, da celó mene za pričo zoper dr. Bleiweisa jemlje. Da bi bilo vse to resnično, kar dr. Zarnik napeljuje, da je dr. Bleiweis meni o njem pisal, tako, prosim, mi vsaj toliko poštenosti in politike zaupati, da kaj tacega tudi v največem „humorji“ gosp. Tinetu nikakor ne bi bil razodel, ker tako intimna nisva bila nikdar in me ne more nikdo še obdolžiti, da rad zdražbe delam. Jaz se nikakor ne spominjam, da bi bil g. dr. Bleiweis meni res kaj pisal in da tega, kar Zarnik meni pripisuje, nikakor nisem govoriti mogel in tudi resne govoril. To je vse pri dr. Zarniku skuhano, da mu le pomaga skušene voditelje črniti. „Hilf, was helfen kann“. Dobro pa je da je zdaj svoje brezverstvo tako na ravnost oznanil, vsaj bo slovenski narod vedil s kom ima opraviti“. J. Grabrijan.

Volilcem v mestih in trgih Dolenskih!

Iz Novega mesta nam je došel popolnoma zanesljivi glas, da se je mnogo veljavnih narodnjakov v različnih Dolenskih mestih in trgih zedinilo v tem, da za mesta in trge Dolenske nasvetujejo za drž. poslanca gosp. **dr. Bučarja**, okrajnega zdravnika v Novem mestu.

Ker se more misliti, da Dolenci svoje možé dobro poznajo, podpisani odbor noče zoper voljo Dolenskega pododbora druzega kandidata staviti, da se ne razcepijo glasovi v zeló nevarnem volilnem okraji.

V Ljubljani 30. septembra 1873.

Izvrševalni volilni odbor za Kranjsko.

☞ Podpisani odbor vljudno vabi častite gospode duhovne, učitelje, župane, odbornike in glavarje srenjske, naj blagovoljno naznazijo občinstvu, kedaj (kteri dan) se bodo vršile volitve za volilne može v dotičnih županijah.

Národni volilni odbor za Istro.